

Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ніжинський агротехнічний інститут

Факультет агротехнологій та економіки

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Галина МАКЕДОН
" 2022 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ступінь освіти	бакалавр
галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»
спеціальність	201 «Агрономія»
освітня програма	Агрономія

Ніжин – 2022 рік


Робоча програма з дисципліни «Історія української державності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія» освітньої програми «Агрономія»

Розробники:
Сидорович О.С., д.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від "02" червня 2022 року № 11

Завідувач кафедри



(підпис)

Олександр СИДОРОВИЧ
(ПІБ)

Схвалено проектною групою освітньої програми Агрономія

Гарант освітньої програми



(підпис)

Андрій СЕМЕНІУК
(ПІБ)

© Сидорович О.С., 2022 рік
© НАТІ, 2022 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української державності» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр/магістр галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – послідовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного, культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової цивілізації з урахуванням профілю інституту.

Завдання вивчення дисципліни:

1. Сформувати у студентів цілісне уявлення про історичний розвиток української державності на основі джерел та наукової літератури;
2. Закласти підвалини української свідомості
3. Виховати фахівців, здатних аналізувати та використовувати історичний досвід у вирішенні актуальних проблем сучасної української державності тощо.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що передують: хімія, українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням), інформаційні технології.

дисципліни, що забезпечуються: філософія, правова культура особистості, етнокультурологія.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія».

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

- Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції;
- Прагнути до самоорганізації та самоосвіти;
- Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права;

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 20 «Аграрні науки та продовольство»	обов'язкова		
	Спеціальність – 201 «Агрономія»			
Змістових модулів – 4	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин: 90		1		
		Семестр		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 1		1		1
		Лекції		
		14 год.		4 год.
		Практичні, семінарські		
		30 год.		8 год.
		Лабораторні		
		год.		год.
		Самостійна робота		
		46 год.		78 год.
	Форма контролю:			
екзамен				

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Україна давня і середньовічна

Тема лекційного заняття 1. Феномен української державності

Українська державність у світовому контексті. Предмет і завдання курсу «Історія української державності».

Періодизація української державності. Історична схема М. Грушевського. Основні етапи розвитку української національної історичної думки. Стан та перспективи вивчення сучасної української державності.

Тема лекційного заняття 2. Додержавний період в історії України

Визначення доісторичного періоду розвитку людства. Стародавня історія України. Первісні громадські та державні утворення на терені України. Держава антів. Зародження праслов'янського етногенезу. Трипільська культура. Автохтонність українців.

Тема лекційного заняття 3. Україна-Русь (IX ст. – перша половина XIV ст.)

Походження стародавніх слов'ян. Східні слов'яни: становлення та етногенез. Початок Київської Русі. Внутрішні і зовнішні фактори розвитку Давньоруської держави. Розробленість давньоруських земель. Розпад України-Руси. Продовження процесу формування української народності. Виникнення українського етносу. Галицько-Волинське князівство – спадкоємець державних і соціокультурних традицій Київської Русі.

Змістовий модуль 2. Україна козацька

Тема лекційного заняття 4. Литовсько-польська доба в історії української державності (друга половина XIV ст. – перша половина XVII ст.)

Інкорпорація України-Руси Литвою. Державно-політичний, економічний, культурний і релігійний вплив українських земель на Литву. Кревська та Городельська унії. Боротьба Литовського і Московського князівства за давньоруську спадщину. Взаємовідносини з Кримським ханством. Захоплення українських земель Польщею. Люблінська унія. Виникнення і наростання національної, соціальної і

релігійної конфронтації. Завершення формування української народності.

Тема лекційного заняття 5. Козацька державність в історії України (друга половина XV-XVIII ст.)

Виникнення та розвиток козацтва. Запорізька Січ як центр консолідації українських національних сил. Національно-визвольна боротьба українського народу. Періодизація української національної революції. Характер, мета і наслідки Переяславської угоди 1654 р. Діяльність Б. Хмельницького: різноманітність оцінок.

Українська козацька держава у геополітичних інтересах Польщі, Росії, Кримського ханства. Туреччини. Велика Руїна. І. Мазепа. Гетьманщина.

Імперська політика Росії, Пруссії та Австрії в Європі у XVIII ст. Три поділи Польщі.

Змістовий модуль 3. Україна у XIX - першій половині XX ст. Виборювання державності.

Тема лекційного заняття 6. Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперії наприкінці XVIII ст. – початку XX ст.

Входження України до державних структур Російської та Австрійської імперій.

Державно-правовий і політичний статус і стан України у складі Російської імперії. Утворення єдиного національно-господарського комплексу. Формування модерної української нації.

Назрівання загальнонаціональної кризи на початку XX ст. Український політичний рух та його основні течії. Національно-культурне відродження й боротьба за національне визволення українського народу в діяльності різних політичних сил.

Україна в роки Першої світової війни: світовий баланс сил та національні інтереси України. Трагедія українського народу у світовій війні. Австро-угорська політика у західноукраїнських землях. Антивоєнний рух народних мас. Пошук шляхів виходу України з війни.

Тема лекційного заняття 7. Боротьба за відродження державності України (1917-1920 рр.)

Підвалини української революції. Національно-політичні сили в українській революції. Створення єдиного національного фронту. Платформа Української Центральної ради у відносинах з Росією. Дипломатичне визнання УЦР.

Трансформація революційних процесів у військове протиборство за владу в Україні. Брестський мир. Гетьманат та Директорія. Селянський повстанський рух. Встановлення більшовицької влади в Україні.

Процес державотворення в Україні. Основні наслідки української національної революції.

Тема лекційного заняття 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму.

Україна в системі міждержавних відносин на початку 20-х років. УСРР як суб'єкт міжнародного права. УРСР у системі «договірної федерації». Вхід до складу Радянського Союзу.

НЕП в Україні: зміст та наслідки. Прискорена індустріалізація та примусова колективізація. Голодомор 1932-1933 рр. Політичні репресії 30-х років.

Тоталітаризм як політичний режим в Україні: його сутність та механізм реалізації.

Посилення імперських тенденцій в ідеології та політиці. Україна і світ у 20-30-ті роки.

Змістовий модуль 4. Україна у другій половині ХХ - на початку ХХІ ст.

Тема лекційного заняття 9. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті

Україна в політиці інших держав. Початок Другої світової війни та її хід. Напад нацистської Німеччини на СРСР. Боротьба ОУН За українську державність Розгортання руху опору в Україні.

Роль СРСР та антигітлерівської коаліції в розгромі фашистської Німеччини. Матеріальна допомога союзників СРСР.

Визволення України. Внесок народу України та інших народів СРСР у перемогу над фашизмом.

Уроки Другої світової війни та її геополітичні наслідки. Активна роль УРСР у світовій політиці. Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави.

Політика «холодної війни». Формування системи Схід-Захід. Утворення політико-військових блоків.

Труднощі відбудови народного господарства. Посилення тоталітарно-бюрократичних тенденцій у громадсько-політичному житті 40-50-х років.

Тема лекційного заняття 10. Україна у 60-80-ті роки ХХ ст.

Лібералізація суспільно-політичного життя. Обмеження тоталітаризму. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер.

За стійні тенденції в економічному та соціально-політичному житті України. Діяльність П.Ю. Шелеста та В.В. Щербицького.

Зародження дисидентства в Україні. Правозахисний рух. Релігійне дисидентство.

Спроби М. Горбачова реформувати суспільство на шляхах демократії, гласності. Невдача реформ у СРСР, інших соціалістичних країнах. Наростання відцентрових тенденцій і розпад СРСР.

Тема лекційного заняття 11. Розвиток незалежної України

Об'єктивні і суб'єктивні причини розпаду СРСР.

Боротьба України за незалежність. Активізація суспільно-політичного життя. Вибори 1990 р. до Верховної Ради УРСР.

Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Референдум і президентські вибори 1991 р.

Особливості ринкових реформ в Україні в 90-х рр. ХХ – поч. ХХІ ст. Спроби подолання системної кризи в економіці, політиці, соціальному та духовному житті.

Політичні та соціальні трансформації 90-х років – першій пол. ХХІ ст. в Україні. Конституційний процес.

Економіка, культура, мистецтво, освіта на початку ХХІ ст. Зовнішня політика Української держави кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Українсько-російська війна.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Україна давня і середньовічна												
Тема 1.		2	2			2		0,2	0,3			7
Тема 2.		1	2			2		0,2	0,35			7

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Україна в додержавну добу. Київська Русь	2
2	Русь-Україна у другій половині XI – 40-х роках XIV ст.	2
3	Литовсько-польська доба в історії української державності (XIV – перша половина XVII ст.).	2
4	Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Держава Богдана Хмельницького.	2
5	Козацька Держава після Б. Хмельницького. Руїна.	2
6	Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Занепад і втрата української державності.	2
7	Україна у першій половині XIX ст.	2
8	Україна у другій половині XIX ст.	2
9	Україна на початку XX ст. Національний рух.	2
10	Боротьба за відновлення Української державності (1917-1920).	4
11	Україна у міжвоєнні 1920-1930 роки.	2
12	Україна у Другій світовій війні.	2
13	Україна в умовах адміністративно-командної системи у післявоєнний період (друга половина 1940-х – перша половина 1980-х років).	2
14	Україна – незалежна держава. Проблеми державотворення	2
Всього		30

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Первісне суспільство і перші державні утворення на території України. Східні слов'яни. Зародження української державності. Київська Русь.	6
2.	Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Українські землі у складі Речі Посполитої (II пол. XVI ст. – I пол. XVII ст.).	6
3.	Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ. Українська національна революція середини XVII ст. і становлення козацької державності. Наступ царизму на козацьку державність, правобережні та західноукраїнські землі під владою Польщі в другій половині XVII-XVIII ст.	6
4.	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперії (кін. XVIII – I пол. XIX ст.). Україна у другій половині XIX ст. Українське національне відродження. Український культурно-національний рух. Україна на початку XX ст. (1900 р. – лютий 1917 р.).	6

5.	Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. Економічний та соціально-політичний стан України в 20-30-х роках ХХ ст.	6
6.	Друга світова війна (1939-1945 рр.).	6
7.	Україна в роки відбудови і подальшого розвитку народного господарства (1945-1950 рр.). Соціально-економічні та політичні процеси в Україні в другій половині 50-х – середині 80-х років. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.).	6
8.	Україна в умовах розбудови незалежності. Суть та основні напрями сучасної аграрної реформи. Євроатлантична інтеграція.	6
	Разом:	46

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни (як приклад);

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, метод демонстраційних прикладів, методи парної та групової роботи (Табл. 1)

Таблиця 1. Класифікація методів навчання

Групи методів		
Засади	Найменування	Характеристики
1. Джерело знань: слово образ досвід	Словесні, Наочні, Практичні	
2. Етапи навчання	Підготовка до вивчення нового матеріалу, Вивчення нового матеріалу, Закріплення вправ, Контроль і оцінка	
3. Спосіб педагогічного керівництва	Пояснення педагога, Самостійна робота	Керівництво: безпосереднє; опосередковане
4. Логіка навчання	Індуктивні, Дедуктивні, Аналітичні, Синтетичні	

5. Дидактичні цілі	Організація навчальної діяльності. Стимулювання і релаксація, Контроль і оцінка, Рефлексія	
6. Характер пізнавальної діяльності	Пояснювально-ілюстративні (готові знання), Репродуктивні, Проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі	Репродуктивні Продуктивні

5. Форми контролю, методи і критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Кожна з форм контролю має особливості й залежить від мети, змісту та характеру навчання. У процесі навчання дисципліни використовуються наступні форми контролю:

поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), комп'ютерне тестування, виконання практичних завдань згідно програми;

підсумковий контроль: тестування.

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни «Логістика». При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
викладати матеріал логічно й послідовно;
користуватися додатковою літературою.

Таблиця 5.2 - Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності «Агрономія», освітньої програми «Агрономія».

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	30	100

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 70 балів, і рейтингу з атестації (екзамену) – 30 балів. Кожний змістовий модуль теж оцінюється за 100 бальною шкалою.

На рейтинг з навчальної роботи за рішенням циклової комісії може впливати рейтинг з додаткової роботи – до 10 балів і рейтинг штрафний (з від'ємним знаком) – до 5 балів.

Студенти, які набрали з навчальної роботи 60 і більше балів, можуть не складати екзамен, а отримати екзаменаційну оцінку «Автоматично», відповідно до набраної кількості балів.

Якщо студент бажає підвищити свій рейтинг і покращити оцінку з дисципліни, він має пройти семестрову атестацію – скласти екзамен. Останню в обов'язковому порядку проходять студенти, які з навчальної роботи набрали менше, ніж 60 балів. Для допуску до атестації студент має набрати не менше 60 балів з кожного змістового модуля, а загалом – не менше, ніж 42 бали з навчальної роботи.

Рейтинг студента з атестації РАТ визначається за 100-бальною шкалою. Якщо на екзамені з дисципліни студент набрав менше 60 балів, то вони йому не зараховуються – не додаються до набраних балів з навчальної роботи, і за студентом зберігається рейтинг (оцінка), визначений за наведеною вище формулою.

В іншому випадку рейтинг студента з дисципліни РДИС обчислюється за формулою

$$R_{\text{ДИС}} = R_{\text{НР}} + 0,3 \cdot R_{\text{АТ}}$$

Рейтинг студента з дисципліни переводиться в національну оцінку та оцінку ECTS згідно з шкалою оцінювання.

Таблиця 5.3 — Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна доповідь
Навчальний результат 1	+		+		
Навчальний результат 2			+	+	
Навчальний результат 3	+	+	+		
Навчальний результат 4	+	+	+	+	
.....					

Критерії оцінювання

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Сума балів за всі види навчальної діяльності – рейтинг здобувача вищої освіти	Оцінка за національною шкалою	
	Екзаменаційна оцінка	Залік

90 – 100	відмінно	Зараховано
74 – 89	добре	
60 – 73	задовільно	
0 – 59	незадовільно	Не зараховано

7. Рекомендована література

Базова

1. Аніщук Н.В. Історія і перспективи української державності: навчально-методичний посібник / Н.В. Аніщук. – Одеса: Юридична література, 2021. – 88 с.
2. Багацький В.В. Історія України: підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – Вид. третє, доп. і переробл. – К.: Алерта, 2010. – 388 с.
3. Бадах Ю.Г. Історія України. Практикум: навч. посіб. / Ю. Г. Бадах – К.: Київ. нац. торгов.-екон. ун-т, 2011. – 408 с.
4. Бойко О.Д. Новітня історія України 2014 – 2019 рр.: підручник / О.Д. Бойко. – К.: Академія, 2020. – 125 с.
5. Борисова О.В., Климов А.О. Історія української державності: підручник у 2-х тт. / О.В. Борисова, А.О. Климов. – К.: Кондор, 2021
6. Бойко О.Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. – 5-те вид., допов. – К.: Академвидав, 2014. – 702 с.
7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до Незалежності / С. Плохій – Харків: Клуб сімейного дозвілля. – 2016. – 496 с.
8. Історія України: підручник / Г.Д. Казьмирчук [та ін.] ; наук. ред. Г.Д. Казьмирчук ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Логос, 2010. – 648 с.
9. Крупник Л.О. Історія України: формування етносів, нації, державності: навч. посібник / Л.О. Крупник – К.: ЦУЛ, 2009. – 216 с.
10. Пасічник М. С. Історія України та її державності: конспект лекцій / М.С. Пасічник;– Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. – 759 с.
11. Подільський М.М. Історія України 1990 – 2012 рр. (Руїна – чи не втрачена надія) / Мирослав Подільський. – К.: Сталь, 2013. – 312 с.
12. Полянський О.А. Історія України: навч. посіб. для семінар. занять / Олег Полянський, Руслана Труба. – Л.: ЛДУФК, 2011. – 467 с.

Допоміжна

1. Алексєєв Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985-1999 рр.). – К.: Екс-Об, 2000. – 295 с.
2. Гирич І.Б. Концептуальні проблеми історії України / І.Б. Гирич – К.: Навчальна книга, 2011. – 224 с.
3. Шліхта Н.В. Історія радянського суспільства: Курс лекцій. – 2-ге переробл. і доп. / Н.В. Шліхта – Харків: Акта, 2015. – 252 с.
4. Беретинський В. Військова організація основних українських державних формувань. – К., 1995. – 18 с.
5. Історія українського війська / І. Крип'якевич, Б. Гнатівич, З. Стефанов, О. Думін, С. Шрамченко. У 3-х Ч. – Львів: Видання Івана Тиктора, 1993. – Ч. 1. – 288 с.
6. Історія українського війська / І. Крип'якевич, Б. Гнатівич, З. Стефанов, О. Думін, С. Шрамченко. У 3-х Ч. – Львів: Видання Івана Тиктора, 1993. – Ч. 2, 3. – 575 с.
7. Історія України в особах IX – XVIII ст. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
8. Історія України в особах XIX – XX ст. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
9. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. – У 3-х томах. – Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.
10. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. – У 3-х томах. – Т. 3. – К.: Наукова думка, 1993. – 560 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. www.litopys.org.ua
2. www.history.org.ua
3. www.nbu.gov.ua
4. www.nplu.org.ua
5. www.iananu.kiev.ua